

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
Кафедра конституційного і міжнародного права факультету № 4**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності»

**вибіркових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 4
Протокол від 16.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС (протокол від 10.08.2023 № 15).

Розробники:

1. Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС, к.ю.н., доцент Гудзь Т. І.
2. Доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС, к.ю.н., доцент Устименко О. С.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри конституційного і муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Зубенко Г. В.
2. Доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Кіріка Д. В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 7	Галузь знань: 26 Цивільна безпека Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність перший (бакалаврський)	Навчальний курс – 4 Семестр – 7 Види контролю: тематична контрольна робота, залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
	заочна форма навчання Лекції – 6 год.; Семінарські заняття – 6 год.; Практичні заняття – 10 год.; Самостійна робота – 98 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності» є формування у слухачів теоретичних знань щодо значення правоохоронної діяльності для охорони прав і законних інтересів громадян, для зміцнення законності і правопорядку, для охорони інтересів держави і суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності» є формування у слухачів знань, умінь та навичок, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад працівників Міністерства внутрішніх справ України та завданням, які ставляться перед Національною поліцією на конкретному етапі розвитку українського суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності» вивчається на заочній формі навчання третьому курсі та має структурно-логічні зв'язки з предметами «Конституційне право», «Міжнародне право», «Судові та правоохоронні органи України» тощо.

Очікувані результати навчання: в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- сутність «людського виміру» в організації та здійсненні правоохоронної діяльності;
- зміст законодавства України та основних міжнародно-правових актів, що регламентують здійснення правоохоронної діяльності;
- систему та зміст основних прав і свобод людини та громадянина;
- підстави, форми та зміст обмежень прав людини, що допускаються національним законодавством та міжнародно-правовими актами в межах здійснення правоохоронної діяльності;
- основні види порушень прав людини, що найбільш часто виявляються в правоохоронній діяльності, та юридичні наслідки їх вчинення посадовими особами;
- порядок оскарження протиправних дій посадових осіб, що порушують права людини в процесі правоохоронної діяльності та відшкодування шкоди, завданої такими діями;

вміти:

- будувати професійну діяльність на засадах неухильного додержання прав людини;
- правильно тлумачити й застосовувати приписи національного законодавства та міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності;
- здійснювати юридичну кваліфікацію подій і явищ, що відбуваються в правоохоронній діяльності, з точки зору національних і міжнародно-правових стандартів прав людини;
- давати правову оцінку правових актів, що складаються в процесі професійної діяльності або надходять від інших органів і посадових осіб, з точки зору їх відповідності національним і міжнародним стандартам у галузі прав людини;
- самостійно поповнювати і поглиблювати свої знання, вивчати, обґрунтовувати і обстоювати свою правову позицію з точки зору національних і міжнародних стандартів прав людини;
- захищати права, свободи і законні інтереси громадян у власній правоохоронній діяльності.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі правоохоронної діяльності, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів правоохоронної діяльності, системного аналізу та планування роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-9.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-10.	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
	ЗК-11.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Фахові (спеціальні) компетентності (СК)	СК-1.	Здатність охороняти права і свободи громадян, конституційний лад України, права і законні інтереси підприємств, установ і організацій, встановлений правопорядок, зміцнювати законність, запобігати правопорушенням
	СК-10.	Здатність вживати заходів запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу серед дітей, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі.

Здобувач вищої освіти повинен продемонструвати такі результати навчання:

Загальна підготовка	ПРН.01	Знати та розуміти правові засади функціонування держави і основ законодавства України; системи забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, основні принципи її функціонування та взаємодії його складових; основи діяльності та структури сучасних європейських правоохоронних інститутів в умовах інтеграційних процесів.
	ПРН.06	Застосовувати законодавство України, що регулює надання правоохоронних послуг, захист прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.
	ПРН.10	Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти

Підготовка зі спеціальності	ПРНз.14	Планувати, організовувати і здійснювати превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень, у тому числі корупційних.
	ПРНз.15	Працювати автономно та в команді виконуючи посадові обов'язки за посадою в ході повсякденної діяльності і виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень та безпосередньому застосуванні заходів для їх усунення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності.

Поняття, ознаки та види прав людини. Права і свободи як міри можливої юридично значущої поведінки людини. Охорона і захист прав людини. Права людини і правова держава. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека як найвища соціальна цінність в Україні. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини як головний обов'язок держави. Відповідальність держави перед людиною за свою діяльність.

Поняття і класифікація механізмів охорони та захисту прав людини. Суспільні та державні механізми охорони і захисту прав людини. Система правоохоронних органів у національному механізмі охорони та захисту прав людини. Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів.

Організаційно-правові засади державної політики щодо прав людини в Україні. Основні напрямки державної політики в галузі прав людини. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини та протидії злочинності. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення.

Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини. Цивільний контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.

Тема № 2. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності.

Поняття міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини та правоохоронної діяльності, їх види, зміст та співвідношення з національним законодавством. «Людський вимір» правоохоронної діяльності.

Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.). Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання

правопорядку (1989 р.). Декларація ПАРЄ про поліцію (1979 р.). Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.). Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1975 р.). Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984 р.). Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню будь-яким чином (1989 р.). Основні принципи поводження з в'язнями (1990 р.). Мінімальні стандартні правила ООН у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р., Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») 1985 р.

Тема № 3. Додержання прав людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.

Поняття, завдання та принципи здійснення оперативно-розшукової діяльності. Види оперативно-розшукових заходів. Підстави для проведення оперативно-розшукових заходів.

Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності. Додержання права на недоторканність приватного життя, права на недоторканність житла та права на таємницю комунікацій при здійсненні оперативно-розшукових заходів.

Строки ведення оперативно-розшукових справ. Право особи на інформацію та обмеження на доступ до інформації, отриманої в результаті оперативно-розшукової діяльності. Право особи на оскарження дій органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності. Закриття оперативно-розшукових справ.

Основні види порушень прав людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснюють оперативно-розшукові заходи. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконними діями у процесі оперативно-розшукової діяльності.

Тема № 4. Додержання прав людини при затриманні правопорушника.

Затримання правопорушника як обмеження права людини на особисту свободу та свободу пересування. Види, підстави та строки затримання. Адміністративне і кримінально-процесуальне затримання.

Тактика затримання правопорушників. Забезпечення безпеки працівників правоохоронних органів та сторонніх осіб при здійсненні затримання правопорушника. Застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї при затриманні правопорушника.

Основні види порушень прав людини при затриманні правопорушника. Неприпустимість катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження, та інших протиправних дій при затриманні правопорушника.

Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснили незаконне затримання. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконними діями в процесі затримання.

Тема № 5. Проблеми застосування заходів фізичного впливу (сили), спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності та права людини.

Застосування зброї та спеціальних засобів у правоохоронній діяльності як загроза правам особи на життя та особисту недоторканність. Підстави, порядок та межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності за законодавством України.

Міжнародно-правові стандарти застосування зброї в правоохоронній діяльності. Відповідність національного законодавства щодо порядку застосування зброї міжнародно-правовим стандартам у даній сфері.

Основні види порушень прав людини при застосуванні заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності. Гарантії охорони і захисту прав людини від протиправного використання фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

Надання медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснили незаконне застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконним застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

Тема № 6. Додержання прав людини при здійсненні правоохоронної діяльності в межах кримінального провадження.

Загальні засади кримінального провадження. Верховенство права, повага до людської гідності, забезпечення права на свободу та особисту недоторканність як принципи кримінального провадження в Україні. Основні загрози правам людини на різних стадіях кримінального провадження.

Особливості правового статусу окремих учасників кримінального провадження. Права підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) та гарантії їх реалізації. Права потерпілого та їх забезпечення у кримінальному провадженні. Права свідків та їх гарантії реалізації у кримінальному провадженні. Додержання прав людини при здійсненні слідчих (розшукових) дій. Особливості правового статусу малолітньої або неповнолітньої особи у кримінальному провадженні. Забезпечення у кримінальному провадженні прав осіб, які не володіють державною мовою.

Досудове розслідування як стадія кримінального провадження. Досудове дізнання. Досудове слідство. Основні види порушень прав людини при здійсненні досудового розслідування. Неприпустимість катувань та інших

жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання та інших протиправних дій на стадіях досудового розслідування.

Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Поняття забезпечення безпеки. Особи, які мають право на забезпечення безпеки та органи, які забезпечують безпеку, їх права і обов'язки. Відповідальність за невжиття заходів безпеки.

Роль прокурора, захисника та представника у забезпеченні прав людини під час досудового розслідування. Прокурорський нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування. Судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальних провадженнях.

Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності як принцип кримінального провадження. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що порушили права людини під час досудового розслідування. Відшкодування особі шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.

Тема № 7. Захист та дотримання прав людини у справах про адміністративні правопорушення.

Поняття та сутність адміністративно-правового захисту прав людини і громадянина. Суб'єкти адміністративно-правових відносин із забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Адміністративно-правове гарантування прав і свобод громадян.

Адміністративно-правові засоби захисту прав людини і громадянина: конституційне право особи на звернення і оскарження; судовий захист і контроль; діяльність органів прокуратури та представництво інтересів особи прокурором в адміністративному судочинстві. Особливості здійснення окремих форм представництва інтересів громадянина в суді.

Гарантії прав і свобод людини в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні гарантій прав і свобод людини та громадянина.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Контрольні роботи	Самостійна робота	
	7 семестр						
Тема № 1. Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності	18	2	2	-	-	14	Тематична контрольна робота
Тема № 2. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності	18	2	2	-	-	14	
Тема № 3. Додержання прав людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності	16	-	-	2	-	14	
Тема № 4. Додержання прав людини при затриманні правопорушника	16	-	-	2	-	14	
Тема № 5. Проблеми застосування заходів фізичного впливу (сили), спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності та права людини	16	-	-	2	-	14	

Тема № 6. Додержання прав людини при здійсненні правоохоронної діяльності в межах кримінального провадження	18	-	2	2	-	14	
Тема № 7. Захист та дотримання прав людини у справах про адміністративні правопорушення	18	2	-	2	-	14	
Всього за семестр	120	6	6	10	-	98	Залік

4.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності.	
	Права людини і правова держава. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини як головний обов'язок держави. Відповідальність держави перед людиною за свою діяльність. Поняття і класифікація механізмів охорони та захисту прав людини. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини та протидії злочинності. Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини. Цивільний контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.	Основна: 1, 4, 7, 9, 10, 22, 24, 31, 32, 33, 36, 37, 44, 45, 49, 51, 52, 61, 64, 65, 66 Додаткова: 1, 3, 6, 15, 16, 17, 25, 29, 31, 33, 41, 50, 54, 68, 81, 90
	Тема № 2. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності.	
	«Людський вимір» правоохоронної діяльності. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.). Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і	Основна: 2, 3, 5, 6, 8, 11-17, 52, 56, 60, 62, 67 Додаткова: 8, 13, 18, 19, 26, 34, 36, 38, 40, 70

	покарання (1975 р.). Мінімальні стандартні правила ООН у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») 1985 р.	
	Тема № 3. Додержання прав людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.	
	<p>Поняття, завдання та принципи здійснення оперативно-розшукової діяльності. Види оперативно-розшукових заходів. Підстави для проведення оперативно-розшукових заходів.</p> <p>Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності. Додержання права на недоторканність приватного життя, права на недоторканність житла та права на таємницю комунікацій при здійсненні оперативно-розшукових заходів.</p> <p>Основні види порушень прав людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснюють оперативно-розшукові заходи. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконними діями у процесі оперативно-розшукової діяльності.</p>	<p>Основна: 1, 19, 29, 30, 32, 34, 36, 42-45, 48, 49, 51, 58, 59, 64</p> <p>Додаткова: 9, 14, 21, 27, 35, 43, 53, 55, 56-59, 61, 63, 64, 69, 87, 89, 91, 92</p>
	Тема № 4. Додержання прав людини при затриманні правопорушника.	
	<p>Затримання правопорушника як обмеження права людини на особисту свободу та свободу пересування. Види, підстави та строки затримання. Адміністративне і кримінально-процесуальне затримання.</p> <p>Тактика затримання правопорушників. Забезпечення безпеки працівників правоохоронних органів та сторонніх осіб при здійсненні затримання правопорушника. Застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї при затриманні правопорушника.</p> <p>Основні види порушень прав людини при затриманні правопорушника. Неприпустимість катувань, нелюдських або таких, що принижують</p>	<p>Основна: 1, 7, 8, 18, 19, 26, 40, 41, 45-47, 49, 52, 53-55, 63, 64</p> <p>Додаткова: 2, 22, 28, 32, 45, 46, 48, 49, 51, 52, 66, 76, 84</p>

	<p>гідність, видів поводження та інших протиправних дій при затриманні правопорушника.</p> <p>Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснили незаконне затримання. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконними діями в процесі затримання.</p>	
	<p>Тема № 5. Проблеми застосування заходів фізичного впливу (сили), спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності та права людини.</p> <p>Застосування зброї та спеціальних засобів у правоохоронній діяльності як загроза правам особи на життя та особисту недоторканність. Підстави, порядок та межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності за законодавством України.</p> <p>Міжнародно-правові стандарти застосування зброї в правоохоронній діяльності. Відповідність національного законодавства щодо порядку застосування зброї міжнародно-правовим стандартам у даній сфері.</p> <p>Основні види порушень прав людини при застосуванні заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності. Гарантії охорони і захисту прав людини від протиправного використання фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.</p> <p>Надання медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.</p> <p>Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснили незаконне застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконним застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.</p>	<p>Основна: 1, 3, 6, 14, 17, 22, 32, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 61, 63, 64, 65</p> <p>Додаткова: 8, 11, 13, 42, 65, 67, 74, 75, 83, 84</p>
	<p>Тема № 6. Додержання прав людини при здійсненні правоохоронної діяльності в межах кримінального провадження.</p>	
	<p>Особливості правового статусу окремих</p>	<p>Основна: 1, 19-21,</p>

	<p>учасників кримінального провадження. Права підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) та гарантії їх реалізації. Права потерпілого та їх забезпечення у кримінальному провадженні. Права свідків та їх гарантії реалізації у кримінальному провадженні. Особливості правового статусу малолітньої або неповнолітньої особи у кримінальному провадженні. Забезпечення у кримінальному провадженні прав осіб, які не володіють державною мовою.</p> <p>Основні види порушень прав людини при здійсненні досудового розслідування. Неприпустимість катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання та інших протиправних дій на стадіях досудового розслідування.</p> <p>Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Поняття забезпечення безпеки. Особи, які мають право на забезпечення безпеки та органи, які забезпечують безпеку, їх права і обов'язки. Відповідальність за невжиття заходів безпеки.</p> <p>Роль прокурора, захисника та представника у забезпечення прав людини під час досудового розслідування. Прокурорський нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування. Судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальних провадженнях.</p> <p>Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності як принцип кримінального провадження. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що порушили права людини під час досудового розслідування. Відшкодування особі шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.</p>	<p>22, 23, 26, 27, 35, 38, 42, 49, 50, 51, 57, 64</p> <p>Додаткова: 4, 5, 7, 12, 23, 24, 30, 43, 44, 48, 56, 60, 62, 63, 71-74, 80, 82, 85, 86, 91-92</p>
	Тема № 7. Захист та дотримання прав людини у справах про адміністративні правопорушення.	
	<p>Поняття та сутність адміністративно-правового захисту прав людини і громадянина. Суб'єкти адміністративно-правових відносин із</p>	<p>Основна: 1, 25, 29, 40, 44-47, 49, 51, 63</p> <p>Додаткова: 10, 20,</p>

	<p>забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Адміністративно-правове гарантування прав і свобод громадян.</p> <p>Адміністративно-правові засоби захисту прав людини і громадянина: конституційне право особи на звернення і оскарження; судовий захист і контроль; діяльність органів прокуратури та представництво інтересів особи прокурором в адміністративному судочинстві. Особливості здійснення окремих форм представництва інтересів громадянина в суді.</p> <p>Гарантії прав і свобод людини в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні гарантій прав і свобод людини та громадянина.</p>	32, 37, 39, 76-79, 88
--	---	-----------------------

5. Індивідуальні завдання

Теми рефератів

1. Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини.
2. Цивільний контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.
3. Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.).
4. Мінімальні стандартні правила ООН у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р.
5. Право особи на інформацію та обмеження на доступ до інформації, отриманої в результаті оперативно-розшукової діяльності..
6. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності.
7. Особливості правового статусу неповнолітніх у кримінальному процесі.
8. Забезпечення у кримінальному процесі прав осіб, які не володіють державною мовою.
9. Забезпечення прав дитини в Україні: міжнародні та національні стандарти.
10. Роль поліції у механізмі забезпечення права громадян брати участь у референдумах і виборах
11. Проблеми вдосконалення та розвитку поліції в аспекті забезпечення основних прав і свобод громадян

6. Методи навчання

Формування знань, умінь і навичок забезпечується поєднанням лекційних і семінарських занять з виконанням індивідуальних завдань та завдань для самостійної підготовки.

Метою лекційного курсу «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з функціонуванням правоохоронних органів з точки зору додержання основних прав і свобод людини та громадянина, визнаних світовим співтовариством і гарантованих національним законодавством України. Лекції проводяться із застосуванням прозірок (мультимедійні та бінарні), а також із включеними бесідами.

На семінарських заняттях з дисципліни використовуються методи навчання: коротке пояснення, аналізу, групове та індивідуальне вирішення конкретних ситуацій, діалог «запитання-відповідь», тренування здобувачів вищої освіти для набуття ними навичок у правильному формулюванні складних юридичних понять і категорій.

Самостійна робота за кожною темою передбачає підготовку до аудиторних занять (лекцій, семінарських через вивчення навчальної літератури, що додається до навчальної програми дисципліни, матеріалів лекційного фонду); виконання практичних завдань протягом семестру; самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни (конспектування тем лекцій та тем, винесених на самостійне опрацювання); написання рефератів, наукових доповідей; розробку навчальних тестових завдань; підготовку до усіх видів контролю (поточного та підсумкового).

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Контрольні питання

1. Поняття, ознаки та види прав людини.
2. Права людини і правова держава.
3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека як найвища соціальна цінність в Україні.
4. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини як головний обов'язок держави.
5. Відповідальність держави перед людиною за свою діяльність.
6. Поняття і класифікація механізмів охорони та захисту прав людини.
7. Суспільні та державні механізми охорони і захисту прав людини.
8. Система правоохоронних органів у національному механізмі охорони та захисту прав людини.
9. Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів.
10. Організаційно-правові засади державної політики щодо прав людини в Україні.
11. Основні напрямки державної політики в галузі прав людини.
12. Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності поліції.

13. Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності прокуратури.
14. Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності СБУ.
15. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення.
16. Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини.
17. Цивільний контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.
18. Поняття міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини та правоохоронної діяльності, їх види, зміст та співвідношення з національним законодавством.
19. «Людський вимір» правоохоронної діяльності.
20. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності.
21. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.).
22. Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.).
23. Декларація ПАРЄ про поліцію (1979 р.).
24. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.).
25. Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1975 р.).
26. Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984 р.).
27. Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню будь-яким чином (1989 р.).
28. Основні принципи поводження з в'язнями (1990 р.).
29. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») 1985 р.
30. Мінімальні стандартні правила ООН у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р.
31. Поняття, завдання та принципи здійснення оперативно-розшукової діяльності.
32. Підстави для проведення оперативно-розшукових заходів.
33. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.
34. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності.
35. Додержання права на недоторканність приватного життя, права на недоторканність житла та права на таємницю комунікацій при здійсненні оперативно-розшукових заходів.
36. Строки ведення оперативно-розшукових справ.

37. Право особи на інформацію та обмеження на доступ до інформації, отриманої в результаті оперативно-розшукової діяльності.

38. Основні види порушень прав людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.

39. Право особи на оскарження дій органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності.

40. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконними діями у процесі оперативно-розшукової діяльності.

41. Затримання правопорушника як обмеження права особи на особисту свободу та свободу пересування.

42. Види, підстави та строки затримання.

43. Тактика затримання правопорушників.

44. Застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї при затриманні правопорушника.

45. Основні види порушень прав людини при затриманні правопорушника.

46. Неприпустимість катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки та інших протиправних дій при затриманні правопорушника.

47. Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснили незаконне затримання.

48. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконними діями у процесі затримання.

49. Застосування зброї та спеціальних засобів у правоохоронній діяльності як загроза правам особи на життя та особисту недоторканність.

50. Підстави, порядок та межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності за законодавством України.

51. Міжнародно-правові стандарти застосування зброї в правоохоронній діяльності.

52. Основні види порушень прав людини при застосуванні заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

53. Надання медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

54. Порядок оскарження дій посадових осіб, що здійснили незаконне застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

55. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконним застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї в правоохоронній діяльності.

56. Повага до людської гідності та забезпечення права на свободу та особисту недоторканність як принципи кримінального провадження в Україні.

57. Основні загрози правам людини на різних стадіях кримінального провадження.

58. Додержання прав людини при здійсненні слідчих (розшукових) дій.

59. Особливості правового статусу малолітньої або неповнолітньої особи у кримінальному провадженні.

60. Забезпечення у кримінальному провадженні прав осіб, які не володіють державною мовою.

61. Особливості правового статусу окремих учасників кримінального провадження.

62. Основні види порушень прав людини при здійсненні досудового розслідування.

63. Неприпустимість катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання та інших протиправних дій на стадіях досудового розслідування.

64. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

65. Роль прокурора, захисника та представника у забезпеченні прав людини під час досудового розслідування.

66. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що порушили права людини під час досудового розслідування.

67. Відшкодування особі шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.

68. Поняття та сутність адміністративно-правового захисту прав людини і громадянина.

69. Суб'єкти адміністративно-правових відносин із забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

70. Адміністративно-правові засоби захисту прав людини і громадянина.

71. Гарантії прав і свобод людини в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.

72. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні гарантій прав і свобод людини та громадянина.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти з навчальної дисципліни

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-

педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

Критерії оцінювання навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності» (заочна форма навчання)		
Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 1 позитивної оцінки	Підготувати реферат, підготувати конспект за темами самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80-84			
75 – 79			
70-74	Задовільно («зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-69			
60-64			
40–59	Незадовільно («не зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
21-40			
1–20			
40–59	Незадовільно («не зараховано»)	E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21-40			
1–20			
40–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
21-40			
1–20			
40–59	Незадовільно («не зараховано»)	F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.
21-40			
1–20			

10. Рекомендована література

10.1. Основна

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою від 1985 р.: резолюція Генеральної Асамблеї ООН 40/34). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#Text
3. Декларація про поліцію: Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи: міжнародний документ від 08.05.1979. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_803 (дата звернення: 01.10.2017).
4. Загальна декларація прав людини: прийнята ООН 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
5. Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню будь-яким чином: Резолюція 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_206#Text
6. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку: Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1979. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: прийнята РЄ 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
8. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання: Конвенція ООН від 10.12.1984. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text.
9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: прийнятий ООН 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: прийнятий ООН 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
11. Мінімальні стандартні правила ООН у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) від 14 грудня 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_907#Text
12. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): правила, міжнародний документ від 29.11.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211
13. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями: Правила ООН від 30.08.1955. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text.
14. Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку: Принципи ООН. Міжнародний документ від 07.09.1990. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_334/conv.
15. Основні принципи поводження з в'язнями: Резолюція 45/111 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_230#Text

16. Основні принципи та керівні положення, що стосуються права на правовий захист і відшкодування збитку для жертв грубих порушень міжнародних норм в галузі прав людини та серйозних порушень міжнародного гуманітарного права, затв. Комісією з прав людини ООН 25 липня 2005 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

17. Про Європейський кодекс поліцейської етики: Рекомендації Res (2001) 10 Комітету Міністрів державам учасникам Ради Європи. URL: <http://pravo.org.ua>.

18. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1994 р. № 8073-X (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

19. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

20. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

21. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

22. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

23. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

24. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>

25. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

26. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 № 3782-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text>

27. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>

28. Про засади державної політики України в галузі прав людини: Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1999 р. № 757-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-14#Text>

29. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>

30. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

31. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

32.Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

33.Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021.

34.Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

35.Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-вр#Text>

36.Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page7>

37.Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

38.Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

39.Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

40.Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1363 (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-п>

41.Про затвердження Положення про Службу судової охорони: рішення Вищої ради правосуддя від 04.04.2019 № 1051/0/15-19 (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>

42.Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність: наказ Генеральної прокуратури України від 3 грудня 2012 р. № 4/1гн (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004900-12#Text>

43.Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-вр#Text>

Підручники та навчальні посібники:

44.Адміністративна діяльність Національної поліції: навчальний посібник для підготовки до іспиту / Калюк О. М., Константінов С. Ф., Куліков В. А. та ін. / за ред. Кулікова В. А. К.: «Освіта України», 2016. 230 с.

45.Адміністративна діяльність органів поліції України: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнко; О. І. Безпалова, О. В. Джафарова,

В. А. Троян та ін.; передм. В. В. Сокурєнко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

46. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарєва, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писарєнко. Харків: Право, 2020. 238 с.

47. Адміністративний процес України (у схемах): навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колєснікова, А. В. Солонєр. Суми: Сумський державний університет, 2019. 108 с.

48. Албул С. В. Основи оперативно-розшукової діяльності: навч. посіб. / С. В. Албул, С. В. Андруєнко, Р. В. Мукоїда, Д. О. Ноздрін; за заг. ред. С. В. Албула. Одєса: ОДУВС, 2016. 270 с.

49. Боняк В. О. Забезпечєння прав людини у правоохоронній діяльності: навч. посібник. 2-є вид. перероб. і доп. / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В. О. Боняк. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2018. 260 с.

50. Досудове розслідування: навч. посіб. / Р. І. Благута, А.-М. Ю. Ангєленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін.; за заг. ред. Ю. А. Коміссєрчук, А. Я. Хитри; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 599 с

51. Дотримання прав людини в правоохоронній діяльності: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 319 с.

52. Конституційне право: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.

53. Кримінальний процес: підруч. / Бойко О. П., Гаркуша А. Г., Захарко А. В., Литвинов В. В., Рогальська В. В., Сєрбін М. М., Солдатєнко О. А., Федчєнко В. М., Черняк Н. П. / кер. авт. кол. д-р юрид. наук, доц. О. Ф. Кобзар. У 2-х ч. Ч. 1. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 337 с.

54. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю. І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарєва, О. В. Римєрчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.

55. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфєнюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шєхєвцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.

56. Наливайко Л. Р., Степанєнко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

57. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні [станом на 21 лют. 2020 р.] / за заг. ред. Чернявського С. С. Київ: Вид. дїм «Профєсїонал», 2020. 1288 с.

58. Нєгласні слідчі (розшукові) дії: навч. посіб. структурно-логічні схеми / Д. Й. Никифорчук, О. С. Тарасєнко, Є. В. Лизогубєнко та ін.; за заг. ред. Никифорчука Д. Й. Київ; НАВС, 2015. 235 с.

59. Основи оперативно-розшукової діяльності». Навчальний посібник. Автори: О. Ю. Анциферов, М. В. Стащак, В. В. Шендрик та ін. / за редакцією С. М. Гусарова. Х.: Вид-во ХНУВС, 2015. 312 с.

60. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського; Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.; передм. А. В. Войціховський. Харків: ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.

61. Семенишин М. О., Бесчастний В. М., Вієвільський С. С., Ткаченко Р. О. Громадський контроль за діяльністю органів Національної поліції України: науково-практичний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2020. 152 с.

62. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків: Право, 2019. 310 с.

63. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д.ю. н., проф. Бевзенка В. М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. В. Київ: ВД «Дакор», 2020. 1346 с.

64. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові правозахисні органи України: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. М. Гусарова; С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків, 2020. 512 с.

65. Типові порушення прав людини представниками органів правопорядку в ході впровадження карантинних обмежень / Періодичний звіт. Київ, 2020. 30 с.

66. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права: рекомендовано МОН України / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.

67. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини. Навчальний посібник. Київ: Видавництво «ФОП Голембовська О.О.», 2018. 168 с.

10.2. Додаткова

1. Андрієвська О. Конституційно-правовий механізм обмеження прав та свобод людини і громадянина: питання окремих елементів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4, ч. 1. С. 54-59.

2. Афанасенко С. І. Конституційні гарантії прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 3. С. 3-5.

3. Ахтирська Н. М., Касько В. В., Маланчук Б. А., Мелікян А., Пошва Б. М., Фулей Т. І., Шукліна Н. Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / За заг. ред. проф. Маляренка В. Т. К.: «К.І.С.», 2018. 320 с.

4. Бережанська В. В. Поняття та зміст конституційного права особи не давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6, т. 1. С. 33-39. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2016/6/tom_1/10.pdf

5. Беспалько І. Визначення поняття загальних засад кримінального провадження. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 242-247.

6. Бігунець І. М. Роль захисника у спеціальному досудовому розслідуванні. *Юридична Україна*. 2018. № 5–6. С. 105-112.

7. Біліченко В. В. Забезпечення національною поліцією України прав і свобод людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Вип. 40, т. 1. С. 134-137. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_40\(1\)__32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_40(1)__32)

8. Боняк В. О., Коломоєць Ю. О. Проблема збалансованості процесуально-правового статусу потерпілого в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 130-134.

9. Бочек О. І. Міжнародні стандарти застосування сили та вогнепальної зброї поліцією з підтримання правопорядку. *Наука і правоохорона*. 2017. № 2 (36). С. 25-29.

10. Василичук В. І. Конфіденційне співробітництво в оперативно-розшуковій діяльності та кримінальному провадженні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 1 (34). Ч. 2. С. 3-14.

11. Величко О. Представництво прокурором інтересів громадянина та держави в суді в умовах європейської інтеграції України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2018. № 884. С. 101-107.

12. Волков Ю. М., Поливанюк В. Д. Проблемні питання застосування вогнепальної зброї працівниками Національної поліції під час виконання службових обов'язків. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 86-89.

13. Гарбовський Л. А., Дідківська Г. В., Топчій В. В. Г. Правовий статус потерпілого у кримінальному процесі України: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 152 с.

14. Гіда Є. О. Деонтологічні засади діяльності поліції та їх закріплення у міжнародно-правових документах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 25. С. 20-23.

15. Глушков В. О. Актуалізація проблеми вдосконалення законодавства України про оперативно-розшукову діяльність. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2017. № 2 (6). С. 42-50.

16. Гурковський М. П., Єсімов С. С. Основні принципи діяльності поліції щодо забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 171–184.

17. Гурковський М. П., Єсімов С. С. Основні форми та методи діяльності поліції у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 171-186.

18. Дахова І. І., Чуб О. О. Право на доступ до інформації vs право на приватність в контексті законодавства України про запобігання корупції. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2016. № 1084. С. 65-70.

19. Денисов, С., Заїка, Д. Міжнародно-правові стандарти щодо виправлення та ресоціалізації засуджених. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 1. С. 49-66.
20. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 124-127.
21. Джафарова М. В. Щодо питання розуміння адміністративного провадження як частини адміністративного процесу. *Молодий вчений*. 2016. № 12 (39). С. 571-574
22. Дьомін Ю. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 3. С. 67-73.
23. Єрмолаєва-Задорожня С. В. Перешкоджання службовій діяльності працівників правоохоронних органів: поняття, різновиди та форми прояву. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2017. Вип. 33. С. 261-272.
24. Жук А. Процесуальний статус підозрюваного у кримінальному провадженні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 220-225.
25. Жук А. Роль прокурора в механізмі охорони прав, свобод та законних інтересів підозрюваного в разі застосування запобіжного заходу «тримання під вартою». *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 254-259.
26. Іваньков О. І. Міжнародні стандарти Організації Об'єднаних Націй щодо поводження із засудженими та ув'язненими. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2017. № 1. С. 100-105.
27. Ігнатюк О. В. Аналіз підходів до класифікації оперативно-розшукових заходів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 1. С. 109-115.
28. Імплементация міжнародних стандартів у сфері запобігання неналежному поводженню в діяльність органів кримінальної юстиції України. Рамкова програма співробітництва для Вірменії, Азербайджану, Грузії, Республіки Молдова, України й Білорусії / М. Гнатовський, Ю. Белоусов, С. Швець, В. Венгер, О. Бондаренко; під заг. ред. Ю. Л. Белоусова. Рада Європи, 2019. 194 с.
29. Климчук М. П., Бігунець І. М. Гарантії прав і законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 27-35.
30. Коваленко В. Механізм захисту прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. Т. 19, № 1. С. 81-87. URL: <https://ojs.naiaiu.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/1212>.
31. Ковалів М. В., Яремко В. Я., Кузьо Л. І. Гарантії забезпечення прав та свобод людини у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 1 (3). С. 57-62.
32. Кононець В. П., Циб І. С. Національна поліція, як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини. *Юридичний Вісник. Повітряне і*

космічне право. 2016. № 3. С. 73-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npna_u_2016_3_13.

33. Конопельський В. Я. Про поняття та зміст міжнародних стандартів з питань диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі. *Право і суспільство*. 2014. № 5-2. С. 282-286.

34. Контрольно-наглядові інстанції в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ: навч. посіб. / В. В. Коряк, В. І. Василичук, О. І. Козаченко та ін.; за заг ред. д.ю.н. професора Д. Й. Никифорчука. К.: Видавничий дім «Скіф», 2018. 152 с.

35. Коршенко А. В. Міжнародно-правові стандарти права особи на правову допомогу та їх співвідношення з національними стандартами. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 375-379.

36. Костюшко О. П. Забезпечення адміністративно-правових гарантій прав і свобод людини та громадянина. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С. 162-177.

37. Кравцова Т. М., Назаренко-Хамаєва О. В. Національна поліція як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини. *Право і суспільство*. 2019. № 6. С. 40-43.

38. Кравченко І. С. Роль поліцейського омбудсмена у захисті прав і свобод людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 1. С. 81-83.

39. Краснокутський О. Класифікація міжнародно-правових механізмів забезпечення прав засуджених до позбавлення волі. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 251-255.

40. Куба Н., Тополевський Р. Система оцінки ефективності роботи національної поліції. *Права людини в Україні. Інформаційний портал*. 2016. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1455530110>

41. Кузнєцов В. В. Спеціальні засоби забезпечення громадського порядку та громадської безпеки: правові засади застосування працівниками національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2016. № 3-4. С. 52-54.

42. Курило Т. В. Особливості відшкодування шкоди, завданої незаконними діями, рішеннями та бездіяльністю органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. *Часопис цивілістики*. 2019. № 33. С. 36-41.

43. Кучинська О. П. Системність принципів кримінального провадження як визначальний фактор їх ефективного регуляторного впливу на кримінально-процесуальні відносини. *Адвокат*. 2017. № 1 (36). С. 7-11.

44. Лазарева Д. В. Затримання уповноваженою службовою особою у кримінальному процесі України: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.

45. Лук'яненко Ю. В., Юхно О. О. Затримання особи як захід забезпечення кримінального провадження: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. Харків: Панов, 2016. 264 с.

46. Макаренко Є. І. Затримання правопорушника: європейські стандарти та українська доктрина. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С. 255-260.
47. Марченко О. А. Правовий статус підозрюваного та обвинуваченого у сфері реалізації звільнення від кримінальної відповідальності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 264-272.
48. Мигаль Р. В. Заборона катування на міжнародному та державному рівнях. *Приватне та публічне право*. 2018. № 3. С. 72-75.
49. Миронюк Р. Громадський контроль за діяльністю поліції: монограф. Дніпро, 2020. 134 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3953/1/Монографія_Громадський_%20контроль_Миронюк_%20Р.В.%2B%2B.pdf
50. Мірковець В. І. Право на свободу та особисту недоторканість під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження у міжнародних правових актах та законодавстві України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 6. С. 150–155.
51. Мірковець В. І. Прокурорський нагляд щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканість. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 6. С. 133-137 (Республіка Польща).
52. Мовчан А. В., Тарануха В. Ю. Побудова системи автоматизації для впровадження моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою, в органах Національної поліції України. *Кібернетика і системний аналіз*. 2018. № 4. С. 142-150.
53. Могілевська Л. Форми діяльності Національної поліції у сфері забезпечення прав і свобод дитини. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 1. С. 128-132.
54. Никифорчук Д. Й., Василичук В. І. Удосконалення нормативно-правового забезпечення щодо проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. *Юридичний часопис НАВС*. 2018. № 1. С. 67-75.
55. Новіков В. Гарантії права на компенсацію шкоди, заподіяної незаконним рішеннями, діями, бездіяльністю органам державної влади. *Право України*. 2015. № 11. 150 с.
56. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіна, правове управління (ІІІ) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с.
57. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика: навч.-метод. посібник / О. О. Подобний. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 258 с. http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/16138/ОРД%20ОЮА%20посіб%20аспірантура_макет.pdf?sequence=3&isAllowed==y
58. Оперативно-розшукова протидія діяльності організованих груп, які готують вчинення крадіжок із квартир». Монографія. Автори: О. О. Ганжа,

О. О. Дерев'ягін, М. В. Стащак, К. В. Шахова, В. В. Шендрик; за заг. ред. В. В. Шендрика. Харків: Діса плюс, 2016. 169 с.

59. Організаційно-правові засади діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: монографія / В. Г. Дрозд, А. В. Пономаренко, В. П. Климчук та ін.; МВС України, Держ. н.-д. ін-т. Херсон: Гельветика, 2020. 348 с.

60. ОРЗ і НСРД: чому важливо врегулювати їх спільні та відмінні риси? URL: <https://ecpl.com.ua/news/17401/>

61. Особливості забезпечення права на захист у кримінальному провадженні: наук.-метод. рек. / О. І. Безпалова, К. Л. Бугайчук, І. О. Святокум. Х.: Харк. нац. ун-т. внутр. справ. 2014. 96 с.

62. Павлюковець Т. Відшкодування шкоди внаслідок незаконного притягнення до кримінальної відповідальності: реально чи ні? / Юридична газета *online*: сайт. 30.04.2020.

63. Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 2. С. 137-141.

64. Пайда Ю., Савчук Д. Порядок застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 1. С. 13-22.

65. Посібник із застосування статті 5 Європейської конвенції з прав людини. Право на свободу та особисту недоторканність. Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2020 рік. 75 с.

66. Права людини в діяльності української поліції – 2015. Науково-практичне видання / Упоряд. Крапивін Є. О. К.: Асоціація УМДПЛ, 2016. 408 с.

67. Право на життя в контексті кримінального провадження: практика Європейського суду з прав людини та законодавство України: наук.-практ. осіб. Харків: Право, 2019. 185 с.

68. Правове регулювання оперативно-розшукової діяльності та здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми): навч. посібник / І. Р. Шинкаренко, І. О. Шинкаренко, О. В. Кириченко. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 272 с.

69. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1 (84). С. 19-29.

70. Рогальська В. В. Змагальність у досудовому провадженні: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. ун-т внутр. справ. 2017. 172 с.

71. Роль прокурора на досудовій стадії кримінального процесу. Звіт за результатами дослідження. 2017. URL: https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/prokuror_infografic.pdf

72. Роль слідчого судді у кримінальному провадженні: звіт за результатами дослідження / Белоусов Ю., Венгер В., Орлеан А., Крапивін Є., Шапутько С., Яворська В.; за заг. ред. Белоусова Ю. К., 2020. 252 с.

73. Савчук Д. Принципи застосування заходів примусу правоохоронними органами. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 182–187.

74. Савчук Д. А. Правове регулювання та підстави застосування заходів примусу правоохоронними органами України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 98-105.

75. Самбор М. Адміністративне затримання: доктрина, законодавство, правозастосування. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2021. № 1 (93). С. 199-212.

76. Соколенко О. Л. Сутність адміністративно-правових засад захисту прав громадян. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. №. 3. С. 304-314.

77. Стасюк О. Л. Адміністративно-правові засади діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері реалізації правозахисної функції держави. *Право і суспільство*. 2018. № 5, ч. 2. С. 142-146.

78. Стефанчук М. М. Напрями вдосконалення процесуального статусу прокурора як суб'єкта реалізації функції представництва інтересів громадянина або держави в суді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. № 2. С. 115-121.

79. Столітній А. Формування та розвиток засад кримінального процесу в Україні в умовах електронного кримінального провадження. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2016. № 3 (45). С. 95-99.

80. Танько А. Стратегічні завдання та форми діяльності органів Національної поліції України як суб'єкта реалізації державної політики у сфері забезпечення прав і свобод людини. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 199-205. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9523>.

81. Тетерятник Г. К. Гарантії забезпечення прав і законних інтересів неповнолітніх у кримінальному провадженні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 1. С. 115–119.

82. Ульянов О. І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34-36

83. Фіксація та розслідування катувань у місцях несвободи. Аналіз законодавства / Белоусов Ю., Гатіятулін О., Запорожцев К., Тарасова М., Шурдук В. Київ, 2018. 104 с.

84. Хань О. О. Теоретичні основи планування та програмування провадження слідчих (розшукових) дій: монографія, Одеса. 2021. 198 с.

85. Цуцкірідзе М. С. Кримінальна процесуальна діяльність слідчого: теорія та практика: монографія. Київ: Правова єдність: Алерта, 2020. 559 с.

86. Ченцов В. В., Тertiшник В. М. Реабілітація жертв незаконних кримінальних переслідувань, політичних репресій та зловживань владою. Підручник для слухачів магістратури юридичних вузів. К.: Алерта, 2016. 324 с.

87. Чумак В. В., Цебинога В. Ю. Захист прав людини в адміністративному судочинстві Німеччини: досвід для України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2018. № 4 (84). С. 173–178.

88. Шапірко В. М. Права людини в оперативно-розшуковій діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 2. С. 248-251.

89. Швець Д. В. Захист прав і свобод людини та громадянина – пріоритет діяльності Національної поліції України // Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми: тези доп. круглого столу (Харків, 27 жовт. 2017 р.) / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х.: ХНУВС. С. 13-15

90. Шестаков В. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду. *Право України*. 2016. № 10. С. 56-59.

91. Шульган І. І. Щодо напрямів удосконалення законодавчого регулювання діяльності прокурора в кримінальному процесі. *Jurnalul Juridic National: teorie si practica*. 2020. № 2 (42). С. 85–89.

92. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні» за 2022 рік. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/>

10.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Веб-сайт єдиного реєстру судових рішень в Україні – <http://www.reyestr.court.gov.ua>

2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України – <http://www.catalogue.nplu.org>

4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – <http://www.kmu.gov.ua/control/>

5. Офіційний веб портал судової влади в Україні – <http://www.court.gov.ua/vscourt>

6. Офіційний веб-сайт Верховного Суду України – <http://www.scourt.gov.ua>

7. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua/>

8. Офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільний і кримінальних справ – <http://www.sc.gov.ua>

9. Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України – <http://www.gp.gov.ua>

10. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>

11. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України – <http://www.mvs.gov.ua>

12. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>

13. Офіційний веб-сайт Президента України – <http://www.president.gov.ua>.

14.Офіційний сайт Конституційного Суду України –
<http://www.ccu.gov.ua>

15.Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України –
<http://www.ombudsman.kiev.ua>

16. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх
справ – <http://univd.edu.ua/>